

ROBERTO BOLANJO

2666

II tom

Sa španskog preveo
Igor Marojević

 Laguna

Naslov originala

Roberto Bolaño

2666

Copyright © The Estate of Roberto Bolaño, 2004

Copyright © EDITORIAL ANAGRAMA, S.A., 2004.

Copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Aleksandru Bolanjo i Lautara Bolanja

2666

Oaza užasa sred
pustinje dosade.

ŠARL BODLER

SADRŽAJ

Zločini	13
Arčiboldi	349

ZLOČINI

Leš stradale žene nađen je na jednoj neobrađenoj poljani u Cvetnoj koloniji. Bila je odevena u belu košulju dugih rukava i za broj veću žutu suknju do kolena. Našla su je deca koja su se igrala na poljani. Obavestila su roditelje. Majka jednog deteta telefonirala je policiji, koja se pojavila kroz pola sata. Poljana je gledala na ulice Pelaes i Braće Čakon da bi kasnije prešla u jarugu iza koje su se nalazili preostali zidovi bivše mlekare. Na ulici nije bilo nikog pa su policajci u prvom trenutku pomislili da je sve to neslana šala. Ipak su parkirali patrolna kola u Ulici Pelaes i jedan je otišao do poljane. Ubrzo je video dve zabrađene žene kako se klečeći mole. Izdaleka su izgledale stare, ali to nisu bile. Pred njima je ležao leš. Ne prekidajući ih u molitvi, policajac se vratio i rukama zvao kolegu koji ga je čekao pušeći u patrolnim kolima. Onda su obojica otišli (onaj iz automobila držao je pištolj) do mesta gde su bile žene i stojeći pored njih osmatrali leš. Onaj koji je držao pištolj pitao ih je da li je znaju. Ne, gospodine, rekla je jedna. Nikad je nismo videle. Ovo jedno dete nije odavde.

To se desilo 1993. godine. U januaru 1993. Od tada su počela da se nižu ubistva žena. Prva ubijena zvala se Esperansa Gomes Saldanja i imala je trinaest godina. No moguće je da to nije bila prva ubijena žena. Možda je s njom bilo lakše započeti listu. Iako je sigurno da su 1992. ubijene druge. One su ostale izvan liste ili ih niko nije

našao jer su bile zajedno zakopane u pustinji ili je njihov pepeo bio rasut noću, kad ni onaj što ga seje ne zna gde se tačno nalazi.

Bilo je relativno lako identifikovati Esperansu Gomes Saldanju. Leš je najpre odvezen u jednu od tri policijske stanice u Santa Teresi, tamo ga je video jedan sudija, a drugi policajci pregledali i fotografisali. Posle nekog vremena, dok su ispred stanice čekala ambulantna kola, u pratnji dvojice pomoćnika došao je Pedro Negrete, šef policije, i pregledao leš. Kad je završio, otišao je u kancelariju u kojoj su ga čekali sudija i tri policajca. Sve ih je pitao šta su zaključili. Prosto kô pasulj, rekao je sudija, zadavljena je. Policajci su samo klimnuli glavom. Zna li se ko je ona, pitao je šef policije. Svi su rekli da ne znaju. Dobro, saznaćemo, rekao je Pedro Negrete i otišao sa sudijom. Njegov pomoćnik je ostao u stanici i tražio da dovedu policajce koji su pronašli leš. Vratili su se na ulicu, rekli su mu. Vratite mi ih ovamo, govornari, kazao je. Onda je leš odvezen u mrtvačnicu gradske bolnice, gde je lekar obavio autopsiju, kojom je ustanovljeno da je Esperansa Gomes Saldanja zadavljena. Na vilici i oko levog oka imala je podlive. Jake podlive na nogama i grudnom košu. Bila je silovana vaginalno i analno, možda nekoliko puta, budući da je na oba mesta bilo oguljotina i poderotina, iz kojih je obilno krvarela. U dva ujutro patolog je proglasio autopsiju završenom i otišao je. Crnoputi bolničar, koji je godinama pre toga emigrirao iz Verakrusa na sever, uzeo je leš i stavio ga u hladnjak.

Pet dana kasnije, krajem januara, zadavljena je Luisa Selina Vaskes. Imala je šesnaest godina i bila kršna i blede kože. Bila je u šestom mesecu trudnoće. Čovek s kojim je živela i njegov prijatelj živeli su od krađa po prodavnicama hrane i bele tehnike. Policajci su došli na poziv suseda iz zgrade, u Aveniji Rubena Darija u Koloniji

Masere. Provalili su u stan i našli Luisu Selinu zadavljenu televizijskim kablom. Te noći je uhapšen njen ljubavnik Markus Sepulveda, kao i njegov sadrug Esekijel Romero. Obojica su pritvoreni u ćeliju Druge policijske stanice i cele noći ispitivani pod vođstvom zamenika šefa policije Santa Terese, Epifanija Galinda. Rezultat je bio optimalan, jer je pre svitanja Romero priznao da je iza leđa svog druga i ortaka imao intimne odnose s pokojnicom. Kad je shvatila da je trudna, Luisa Selina je odlučila da prekine vezu, što Romero nije prihvatio jer je mislio da je on, a ne njegov ortak, otac deteta koje je trebalo da se rodi. Posle nekoliko meseci, kad je odluka Luise Seline postala neopoziva, u trenutku ludila je odlučio da je ubije, što je i učinio iskoristivši Sepulvedino odsustvo. Dva dana kasnije ovaj je pušten na slobodu a Romero je, umesto da bude prebačen u zatvor, ostao u kazamatima Druge policijske stanice, ali ispitivanje nije više bilo posvećeno osvetljavanju pojedinosti ubistva Luise Seline, nego pokušaju da se Romeru pripiše ubistvo Esperanse Gomes Saldanje, čiji je leš ranije otkriven. Suprotno pogrešnim očekivanjima policije, nastalim na osnovu toga što je brzo priznao drugi zločin, Romero je bio mnogo tvrdi nego što je izgledao i nije priznao da ima veze sa prvim.

Sredinom februara, u uličici u centru Santa Terese smećari su našli još jednu mrtvu ženu. Imala je tridesetak godina i nosila crnu haljinu i belu bluzu s dekolteom. Bila je zaklana, mada su joj se na licu i abdomenu videle kontuzije od brojnih udaraca. U tašni joj je nađena autobuska karta za Tuson za to jutro u devet, koju žena neće iskoristiti. Nađeni su i karmin, puder, maskara, papirnate maramice, poluprazna kutija cigareta i paketić kondoma. Nije imala pasoš ni rokovnik – ništa što bi moglo da je identifikuje. Nije imala ni upaljač.

U martu je spikerka radija *Vesnik Severa*, sestrinske firme lista *Vesnik Severa*, u deset uveče izašla iz studija u društvu drugog spikera i tonca. Otišli su u restoran italijanske kuhinje *Pjaca Navona*, gde su pojeli po parče pice i popili po flašicu kalifornijskog vina. Spiker je prvi otišao. Spikerka Izabel Urea i tonac Fransisko Santamarija odlučili su da ostanu još malo da časkaju. Govorili su o poslu, radnom vremenu i programima, a onda su pričali o jednoj kolegici koja više nije radila s njima, nego se udala i preselila s mužem u okolinu Ermosilja, u selo čijeg se imena nisu setili, ali koje je bilo na moru i šest meseci godišnje, sudeći po drugarici, bilo je raj na zemlji. Iz restorana su izašli zajedno. Tonac nije imao kola pa mu je Izabel Urea ponudila da ga prebaci do kuće. Nema potrebe, kazao je tonac, kuća je blizu, a osim toga voleo je da pešači. Dok se tonac gubio niz ulicu, Izabel se uputila ka svojim kolima. Kada je izvadila ključeve automobila, jedna senka je prešla trotoar i u Izabel ispucala tri metka. Ključevi su joj ispali. Neki pešak koji je bio na pet metara od nje legao je na zemlju. Izabel je pokušala da ustane, ali samo je uspela da osloni glavu o prednju gumu. Nije osećala bol. Senka joj je prišla i upucala je u čelo.

Ubistvo Izabele Uree, o kojem se tri dana pričalo na njenoj radio-stanici i u sestrinskim novinama, pripisano je ludaku ili narkomanu koji je neuspešno pokušao da joj ukrade kola. Čula se i teorija po kojoj je zločinac mogao biti iz Srednje Amerike, veteran rata u Gvatemali ili Salvadoru kojem je po svaku cenu bio potreban novac da bi se preselio u Sjedinjene Američke Države. Iz obzira prema porodici nije urađena autopsija niti je ekspertiza balističara ikada obelodanjena pošto su njeni nalazi nestali negde na putu između sudnica u Santa Teresi i Ermosilju.

* * *

Mesec dana kasnije neki oštrač noževa je idući Ulicom Arojo između Novogradske i Morelosove kolonije video ženu koja se kao pijana pridržavala za drvenu banderu. Pored oštrača noževa prošao je crni peregrino zatamnjenih stakala. Video je kako sa druge strane ulice dolazi prodavac sladoleda prekriven movama. Našli su se kod drvene bandere, ali se žena okliznula ili izgubila snagu da se pridržava. Njeno lice, polupokriveno podlakticom, bilo je kašasta masa crvenog i ljubičastog mesa. Oštrač noževa je rekao da bi trebalo zvati hitnu pomoć. Sladoledžija je osmotrio ženu i rekao da ona izgleda kao da je boksovala petnaest rundi protiv Torita Ramiresa.* Oštrač noževa je shvatio da se prodavac neće ni maknuti i rekao mu je da mu pričuva kolica i da će se odmah vratiti. Kada je prešao prašnjavu ulicu, okrenuo se da proveri da li ga je sladoledžija poslušao i video je kako sve muve koje su ga ranije okruživale sad kruže oko ranjene ženine glave. Nekoliko žena je posmatralo prizor kroz prozore obližnje zgrade. Trebalo bi zvati hitnu pomoć, rekao je oštrač noževa. Žena umire. Posle nekog vremena stigla su kola hitne pomoći i bolničari su želeli da znaju ko je odgovoran za nju. Oštrač noževa je objasnio da su on i sladoledžija pronašli ženu prostrtu na zemlji. Znam, rekao je bolničar, ali sada je važno znati ko preuzima odgovornost za nju. Kako da budem odgovoran za ženu a ne znam ni kako se zove, pitao je oštrač. Pa neko mora da bude odgovoran, rekao je bolničar. Tebi nešto nije u redu s ušima, jebeni gluvaću, pitao je oštrač vadeći iz kolica ogroman kasapski nož. U redu, u redu, u redu, rekao je bolničar. Hajde, ubacite je u kola, rekao je oštrač. Drugi bolničar, koji je bio kleknuo da osmotri palu ženu, terajući muve rukom rekao je da je trud uzaludan pošto je ona već mrtva. Oštračeve oči su se smanjile dok nisu postale nalik na dve crte iscrtane ugljenom. Ti si kriv, prokleti smrade, rekao je i potrčao prema bolničaru. Drugi bolničar je hteo da se umeša, ali videvši nož u oštračevoj

* Još uvek aktivan meksički nokauter u muva i lakoj kategoriji. (Prim. prev.)

ruci, odlučio je da se zaključa u kola hitne pomoći i zove policiju. Oštrač noževa je trčao za bolničarom dok mu se bes, ogorčenost ili pizma nisu stižali, ili dok se nije umorio. A onda je zastao, latio se svojih kolica i produžio Arojom dok ga radoznalci okupljeni oko kola hitne pomoći nisu izgubili iz vidika.

Žena se zvala Izabel Kansino, zvali su je Elizabet, i bavila se prostitucijom. Udarci su joj uništili slezinu. Policija je pripisala zločin nekom nezadovoljnom klijentu, ili većem broju njih. Žena je živela u Koloniji Svetog Damjana, prilično južno u odnosu na mesto gde je nađena, i nije se znalo da ima stalnog dečka, mada je neka njena susetka pomenula izvesnog Ivana, koji ju je često viđao a kog nije bilo u poslednje vreme. Potraženo je i boravište oštrača noževa, koji se zvao Nikanor, po susedima iz Novogradske i Morelosove, kuda je on prolazio jednom nedeljno ili u dve nedelje, ali naponi su bili uzaludni. Ili je promenio posao ili se iz zapadnog dela Santa Terese preselio u južni ili istočni deo grada, ili se iselio. Sigurno je da više nije viđen.

Sledećeg meseca, u maju, nađen je ženski leš na đubrištu između Cvetne kolonije i industrijskog kompleksa *General Sepulveda*. Kompleks su činile i zgrade američko-meksičkih fabrika na crno u kojima su montirani kućni aparati. Tornjevi za napajanje strujom bili su novi i srebrnaste boje. Pored njih, okruženi brdašcima, bili su krovovi koliba podignutih malo pre američko-meksičkih fabrika na crno a koje su se širile do železničke pruge na granici s Kolonijom Presijade. Na trgu je bilo šest stabala, po jedno na svakom uglu i dva u sredini. Bila su tako prašnjava da su izgledala žuto. Na jednom mestu na trgu bila je stanica autobusa kojima su radnici dovoženi iz raznih santatereskkih kvartova. Onda je trebalo prilično pešačiti prljavim ulicama do kapija gde su stražari proveravali

radničke propusnice, posle čega se čovek mogao posvetiti poslu. Samo u jednoj od fabrika postojala je kantina za zaposlene. U ostalima su radnici ručali pored svojih mašina ili u bilo kojem uglu, u grupi. Tamo su pričali i smejali se dok se ne bi začula sirena koja je označavala završetak obroka. Većinom su to bile žene. Na đubrištu gde je nađena žena, nisu se gomilali samo ostaci žitelja koliba nego i fabrički otpaci. Obaveštenje da je nađen leš žene izdao je menadžer *Multizon-Vesta*, jedne od elektrana. Ona je tesno sarađivala s nekom međunacionalnom kompanijom koja je proizvodila televizore. Policajci koji su došli po leš našli su trojicu šefova fabrike kako ih čekaju pored đubrišta. Dvojica su bila Meksikanci a jedan Amerikanac. Jedan Meksikanac je rekao kako bi voleli da leš bude odnesen što pre. Policajac je pitao gde je telo, dok je njegov kolega zvao hitnu pomoć. Trojica šefova su pošla s policajcem sve do samog đubrišta. Sva četvorica su pokrila nos, ali kad ga je Amerikanac otkrio, Meksikanci su sledili njegov primer. Mrtva žena je imala tamnu i ravnu kosu do leđa. Nosila je crni duks i šorc. Četiri muškarca su je osmatrala. Amerikanac je kleknuo i hemijskom olovkom joj sklonio kosu sa vrata. Bolje da je gringo ne dira, rekao je policajac. Ne diram je, rekao je Amerikanac na španskom, samo hoću da joj vidim grlo. Dvojica meksičkih šefova kleknula su i osmotrila tragove na njenom vratu. Onda su ustali i pogledali na sat. Hitna pomoć je spora, rekao je jedan. Doći će za sekund, rekao je policajac. Dobro, rekao je jedan od šefova, vi ćete se pobrinuti za sve, zar ne? Policajac je rekao da, kako da ne, i u džep pantalona uniforme stavio dve novčanice koji mu je taj čovek pružio. Tu noć je mrtva žena provela u hladnjači mrtvačnice santatereske bolnice a sutradan je jedan pomoćnik sudskog patologa obavio autopsiju. Bila je zadavljena. Bila je silovana. Na oba načina, zapisao je pomoćnik. I bila je u šestom mesecu trudnoće.

* * *

Identitet prve žene koja je u maju nađena mrtva nikada nije utvrđen, pa se pretpostavljalo da je bila emigrantkinja iz neke centralne ili južne meksičke države i da je u Santa Teresi htela da predahne na putu u Sjedinjene Države. Nije imala društvo i nikom nije nedostajala. Imala je oko trideset pet godina i bila je trudna. Možda je putovala u Sjedinjene Države kod muža ili ljubavnika, oca deteta koje je trebalo da rodi, nesrećnika koji je tamo boravio ilegalno i koji nije ni znao da je oplodio tu ženu niti da će ona, kada to sazna, ići da ga potraži. Ali prva mrtva žena nije bila jedina mrtva žena. Posle tri dana ubijena je dvadesetpetogodišnja Gvadalupe Rohas (čiji je identitet odmah utvrđen), stanovnica Ulice jasmína, jedne od ulica paralelnih Karansinoj aveniji u Karansinoj koloniji, radnica u američko-meksičkoj fabrici na crno *Fajl-Sis*, nedavno podignutoj na drumu za Nogales, na desetak kilometara od Santa Terese. S druge strane, Gvadalupe Rohas nije stradala na putu do posla, kako bi se očekivalo jer je oblast bila pusta i opasna, pogodna za put automobilom a ne autobusom i potom pešice, bar kilometar i po od poslednje autobuske stanice, nego na vratima svog doma u Ulici jasmína. Uzrok smrti bile su tri rane vatrenim oružjem, od kojih su dve bile smrtonosne. Ispostavilo se da je ubica bio njen mladić koji je iste noći pokušao da pobegne i bio uhvaćen blizu železničke pruge, nedaleko od noćnog lokala *Los Sankudos*, u kojem se prethodno napio. Policiju je obavestio vlasnik bara, bivši agent opštinske policije. Kada je ispitivanje završeno, razjasnilo se da je motiv zločina bila, zasnovana ili nezasnovana, ljubomora ubice koji je, pošto se pojavio pred sudijom a na saglasnost svih strana, bez odlaganja poslat u santatereski zatvor da tamo sačeka premeštaj ili suđenje. Poslednja mrtva žena u maju nađena je na obroncima Zvezdanog brda, po kome je nazvana kolonija što ga okružuje na neobičan način, kao da tamo ništa nije moglo da raste ili se širi. Jedino istočni deo brda gleda na uglavnom otvoreno polje. Tamo su je i našli. Po nalazu patologa, stradala je od uboda nožem. Imala je nepogrešive tragove silovanja. Sigurno je

imala dvadeset pet-dvadeset šest godina. Koža joj je bila bela a kosa ravna. Nosila je džins, plavu košulju i patike najk. Uz sebe nije imala nijedan dokument kojim bi bila identifikovana. Ko god da ju je ubio, posle je bio dovoljno strpljiv da je obuče, jer ni na pantalonama ni na košulji nije bilo poderotina. Nije bilo indikacija da je silovana analno. Na licu joj se mogao videti tek mali podliv na gornjem delu vilice, blizu desnog uha. Narednih dana su *Vesnik Severa*, *Tribina Santa Terese* i *Glas Sonore* objavili fotografije žrtve sa Zvezdanog brda, ali niko nije došao da utvrdi njen identitet. Četvrtog dana od njene smrti, šef santatereske policije Pedro Negrete lično je otišao na Zvezdano brdo a da mu društvo nije pravio nijedan policajac, pa čak ni Epifanio Galindo, i obišao mesto na kojem je žena nađena mrtva. Potom se manuo obronka i počeo da se uspinje do vrha brega. Među vulkanskim kamenjem bilo je kesa iz prodavnice punih đubreta. Setio se da mu je sin što je studirao u Feniksu jednom ispričao da plastičnim kesama treba stotine, čak hiljade godina da se potpuno raspadnu. Ovima ne, pomislio je videvši stepen njihovog raspadanja. Sa vrha brda neka deca su brzo strčala put Zvezdane kolonije. Počinjalo je da se smrkava. U pravcu zapada video je kartonske ili limene krovove nekih kuća, ulice koje su vijugale usred javašluka. U pravcu istoka je video drum koji je vodio u planinski venac i pustinju, svetla kamiona, prve zvezde, prave zvezde, koje su noću dolazile s druge strane planine. U pravcu severa nije video ništa osim jednolične zaravni, kao da se život završavao negde izvan Santa Terese uprkos onome što je on želeo i verovao. Onda je, svaki put jače, čuo pseći lavež, da bi na kraju video pse. Bili su to verovatno izgladneli i divlji psi, kakva su bila i deca koju je video na trenutak po dolasku. Izvadio je pištolj iz futrole okačene o rame. Izbrojao je pet pasa. Pomerio je sigurnosnu oprugu i pucao. Pas nije skočio nego se srušio i usled siline metka valjao se u obliku klupka po prašini. Ostala četiri psa dala su se u beg. Pedro Negrete ih je osmotrio kako se udaljavaju. Dvojici je rep vitlao između nogu i trčali su pognuto. Trećem je

rep bio ukočen a četvrti je, ko zna zbog čega, mahao repom kao da mu je bila bačena koska. Približio se mrtvom psu i dodirnuo ga stopalom. Metak mu je prošao kroz glavu. Ne osvrćući se za sobom, krenuo je nizbrdo i ponovo došao do mesta gde je bio nađen lež nepoznate žene. Tamo je zastao i zapalio cigaretu. Delikados bez filtera. Onda je nastavio da se spušta dok nije stigao do automobila. Ođande je, pomislio je, sve izgledalo drugačije.

U maju više nije preminula nijedna žena, ne računajući one koje su umrle prirodnom smrću, naime od bolesti i starosti ili na porođaju. Ali je krajem meseca započeo slučaj oskrvnitelja crkava. Jednog dana je nepoznat tip za vreme jutarnje mise ušao u Crkvu Svetog Rafaela u Ulici meksičkih rodoljuba u centru Santa Terese. Crkva je bila gotovo prazna, sa tek nekoliko vernica koje su se tiskale u prednjim klupama, a sveštenik je još uvek bio zatvoren u ispovedaonici. Crkva je mirisala na tamjan i na jeftina sredstva za čišćenje prostorija. Nepoznati je seo u jednu od stražnjih klupa i kleknuo zaronivši glavu u šake kao da mu je preteška ili kao da je bolestan. Neke vernice su se okrenule prema njemu i nešto mrmljale jedna drugoj. Jedna starica je izašla iz ispovedaonice i ukočila se osmotrivši neznanca, dok je devojkica indijanskih crta lica ulazila da se ispovedi. Misa je trebalo da počne kad sveštenik oslobodi Indijanku grehova. Međutim, starica koja je bila izašla iz ispovedaonice ostala je da gleda neznanca, nepomična, mada bi povremeno oslonila telo o jednu nogu, a onda o drugu, što je ličilo na plesne korake. Odmah je znala da nešto nije u redu s neznancem i želela je da ode kod ostalih starica i upozori ih. Koračajući središnjim prolazom videla je tečnu mrlju kako se od neznanceve klupe širi po podu i osetila miris urina. Tada je, umesto da nastavi prema jatu vernica, promenila smer i vratila se u ispovedaonicu. Nekoliko puta je dodirnula sveštenikov prozorčić. Oče, rekla je starica, jedan čovek skrnavi božji dom. Da, kćeri moja, sačekaj

samo malo, rekao je sveštenik. Oče, nimalo mi se ne sviđa ono što vidim, učinite nešto, za ime božje. Dok je pričala, starica kao da je plesala. Evo sad ću, kćeri, malo strpljenja, imam posla, rekao je pop. Oče, čovek vrši nuždu u crkvi, rekla je starica. Sveštenik je pomolio glavu iza otrcane zavese i u žučkasto poluseni pogledom potražio neznanca, a onda je napustio ispovedaonicu, kao i žena indijanskih crta lica. Onda su njih troje nepomično posmatrali neznanca kako tiho jecajući neprestano mokri kroz pantalone praveći reku urina koja je tekla u pravcu trema, potvrđujući sveštenikovu bojazan o zabrinjavajućem nagibu prolaza. Onda je sveštenik otišao da zove đakona, koji je pio kafu sedeći za stolom i delovao umorno. Njih dvojica su prišla nepoznatom da ga izgrde i izbace iz crkve. Nepoznati je video njihove senke i osmotrio ih očiju punih suza i zamolio ih da ga puste na miru. Nož se gotovo odmah zatim pojavio u njegovoj ruci i dok su vernice iz prvih krupa vrištale, on je izbo đakona.

Slučaj je dodeljen inspektoru Huanu de Diosu Martinezu, za kog se pričalo da je efikasan i diskretan, što su neki policajci povezivali s njegovom religioznošću. Huan de Dios Martinez pričao je sa sveštenikom, koji mu je opisao nepoznatog kao tipičnog Meksikanca: otprilike crnomanjastog tridesetogodišnjaka srednje visine i snažne građe. Onda je razgovarao s vernicama. Za njih je nepoznati više nego na tipičnog Meksikanca ličio na đavola. I šta je radio đavo na jutarnjoj misi, pitao je inspektor. Došao je da nas sve pobije, rekle su vernice. U dva sata posle podne inspektor je u društvu crtača otišao u bolnicu da uzme izjavu od đakona. Njegov opis nepoznatog podudarao se sa sveštenikovim. Nepoznati je zaudarao na alkohol. Vrlo snažan miris, kao da je, pre nego što je ustao tog jutra, oprao košulju u laboru punom devedeset postotnog alkohola. Danima se nije brijao, mada se to nije mnogo videlo jer je bio ćosav. Kako je đakon znao da je ovaj ćosav, pitao je Huan

de Dios Martines. Po načinu na koji mu dlake niču po licu, malo ih je i rasute su, kao da su mu ih njegova jebena majka i pederski pušač kurčeva od njegovog oca lepili u mraku, rekao je đakon. Takođe: imao je velike i snažne ruke. Možda prevelike za njegovo telo. I plakao je, bez sumnje, ali je izgledao i kao da se smeje, kao da je plakao smejući se. Razumete li me, pitao je đakon. Kao da je bio drogiran, pitao je inspektor. Baš tako. To je to. Huan Dios de Martines je kasnije pozvao santateresku ludnicu i pitao da li kod njih leži, ili je ležao, čovek koji bi odgovarao fizičkim karakteristikama koje je on pribavio. Rekli su mu da imaju dvojicu takvih koji, međutim, nisu nasilni. Pitao je puštaju li ih napolje. Jednoga da, drugog ne, odgovorili su mu. Doći ću da ih vidim, rekao je inspektor. U pet posle podne, nakon ručka u jednom kafeu u koji nikada nisu svraćali policajci, Huan de Dios Martines je parkirao svog kugara metalizirane sive boje na ludničkom parkingu. Primila ga je upravnica pedesetih godina, veštačka plavuša koja mu je poručila kafu. Kancelarija upravnice bila je lepa i, po njemu, ukusno opremljena. Na zidovima su bile po jedna reprodukcija Pikasa i Dijega Rivere. Čekajući upravnicu, Huan de Dios Martines zagledao se u reprodukciju slike Dijega Rivere. Na stolu su bile dve fotografije: na jednoj je upravnica u mlađem izdanju grlila devojčicu koja je gledala pravo u foto-aparat. Devojčica je bila slatka, odsutnog izraza lica. Na drugoj fotografiji upravnica je bila još mlađa. Sedela je pored starije žene koju je gledala gotovo diveći joj se. Starija žena je, za razliku od nje, imala ozbiljan izraz lica i izgledala je kao da fotografisanje smatra nečim površnim. Kad je upravnica konačno došla, inspektor je odmah uvideo da su fotografije davno snimane. Uvideo je i da je upravnica i dalje veoma zgodna. Neko vreme su pričali o ludacima. Agresivnima je zabranjen izlaz, obavestila ga je upravnica. Ali nema mnogo agresivnih ludaka. Inspektor joj je pokazao crtačev foto-robot nepoznatog, koji je upravnica posmatrala nekoliko sekundi. Huan de Dios Martines zagledao se u njene ruke. Nokti su joj bili lakirani a

prsti dugi i naizgled nežni. Na njenoj nadlanici mogao je da izbroji nekoliko pega. Upravnica mu je rekla da foto-robot nije dobar i da bi mogao da se odnosi na bilo koga. Zatim su otišli kod one dvojice ludaka. Bili su u ogromnom golom zemljanom dvorištu koje je ličilo na fudbalski stadion u siromašnom kvartu. Stražar u beloj majici kratkih rukava i belim pantalonama doveo je prvog ludaka. Huan de Dios Martines je čuo kako ga upravnica pita za zdravlje. Onda su razgovarali o hrani. Ludak je rekao da gotovo više uopšte ne podnosi meso, ali to je kazao tako rasejano da inspektor nije znao da li se ovaj žalio na jelovnik ili joj je saopštavao da mu meso možda odnedavno ne prija. Lekarka je progovorila o proteinima. Povetarac koji je duvao dvorištem povremeno je mrsio kose pacijenata. Treba sagraditi zid, čuo ga je kako govori lekarki. Kad duva vetar, postaju nervozni, rekao je stražar u belom. Onda su doveli drugoga. Huan de Dios Martines isprva je pomislio da su njih dvojica braća, ali kad su bili jedan pored drugoga, shvatio je da je sličnost samo prividna. Možda izdaleka, pomislio je, svi ludaci liče jedan na drugog. Kada se vratio u upravničinu kancelariju, pitao ju je koliko već dugo upravlja ludnicom. Vekovima, rekla je kroz smeh. Više se i ne sećam. Dok je pio drugu kafu, napitak koji je upravnica obožavala, pitao ju je da li je iz Santa Terese. Ne, rekla je upravnica. Rođena sam u Gvadalahari a studirala sam u Meksiko Sitiju, a onda u San Francisku, na Berkliju. Huan de Dios Martines je želeo da još priča s njom uz kafu i možda da je pita da li je udata ili razvedena, ali nije imao vremena. Mogu li da ih vodim, pitao je. Upravnica ga je zbunjeno pogledala. Mogu li da vodim ludake, pitao je. Upravnica mu se nasmejala u lice i pitala ga da li je dobro. Gde da ih vodite? Na neku vrstu identifikovanja, rekao je inspektor. Imam žrtvu u bolnici koja ne može nikuda. Pozajmite mi svoje pacijente na sat-dva, vodim ih u šetnju do bolnice i vraćam ih pre smrkavanja. I to vi meni tražite, pitala je upravnica. Vi ste glavni, rekao je inspektor. Donesite mi sudski nalog, rekla je upravnica. Mogu da vam ga donesem, ali to je čista birokratija.

Osim toga, ako želite nalog, vaše pacijente će odvesti u policijsku stanicu, gde će ih zadržati noć-dve, neće se baš dobro provesti. A ako ih odvedem ja sada, biće lako. Stavim ih u kola, ja sam jedini policajac, a čak i ako žrtva prepozna nekog od njih, možda ću vam vratiti vaše ludake, obojicu. Zar vam to ne zvuči kao nešto što je lakše? Ne, ne zvuči mi, rekla je direktorka, donesite mi sudski nalog pa ćemo videti. Nisam želeo da vas uvredim, rekao je inspektor. Ja sam zaprepašćena, kazala je upravnica. Huan de Dios Martines se nasmejao. Onda ih neću voditi i to je to, rekao je. Pobrinite se, to da, da nijedan od njih dvojice ne napušta ludnicu. Obećavate? Upravnica je ustala i na tren je pomislio da će ga izbaciti. Onda je pozvala sekretaricu, kojoj je tražila još jednu kafu. Želite li i vi još jednu? Huan de Dios Martines je klimnuo glavom. Ove noći neću moći da zaspim, pomislio je.

Te noći je nepoznati iz Crkve Svetog Rafaela ušao u Crkvu Svetog Tadeja, u Bioskopskoj koloniji, kvartu u jugozapadnom delu Santa Terese punom korova i blago strmih brdašaca. Inspektora Huana de Dios Martinesa zvali su u ponoć. Gledao je TV i pošto je spustio slušalicu, pokupio je prljavo posuđe sa stola i odneo ga u sudoperu. Iz fioke noćnog stočića uzeo je pištolj i dvostruko presavijeni foto-robot, i peške se spustio do garaže u kojoj je bio parkiran njegov crveni ševrolet astra. Kada je stigao u Crkvu Svetog Tadeja, tamo je nekoliko žena sedelo na stepenicama od opeke. U crkvi je video inspektora Hosea Markesa kako ispituje sveštenika. Jednog policajca je pitao da li je već došla hitna pomoć. Policajac se osmehnuo i rekao mu da nije bilo ranjenih. Koji kurac se desio? Dva tipa iz tehničke službe policije pokušavala su da nađu tragove na statui Hrista koja je bila pored oltara, na podu. Ovog puta ludak nije ranio nikoga, kazao mu je Hose Markes kad je završio sa sveštenikom. Huana de Dios Martinesa zanimalo je da zna šta se desilo. Neki drogirani smrad banuo je oko deset uveče, rekao je

Markes. Nosio je nož. Seo je u jednu od poslednjih klupa. Tamo. U najmračniji deo prostorije. Jedan starac ga je čuo kako plače. Ne znam je li tip plakao iz žalosti ili zadovoljstva. Pišao je. Tada je starica pozvala sveštenika i tip je skočio i počeo da uništava statue. Hrista, Devicu od Gvadalupe i još nekoliko svetaca. Onda je otišao. I to je sve, pitao je inspektor Huan de Dios Martines. Nema ništa drugo, rekao je Markes. Neko vreme su obojica pričala sa svedocima. Opis tog napadača podudarao se s opisom napadača u Crkvi Svetog Rafaela. Svešteniku je pokazao foto-robot. Pop je bio vrlo mlad i izgledao je veoma umorno, ali ne zbog onog što se desilo te noći, nego od nečeg što se vuklo već godinama. Liči na njega, kazao je sveštenik ravnodušno. Crkva je mirisala na požar i mokraću. Po podu rasuti parčići gipsa podsetili su inspektora na neki film, ali nije znao na koji. Vrškom cipele je pomerio jedan mokrak komadić koji je ličio na parče ruke. Jesi li shvatio, pitao mu je Markes. Šta, pitao je Huan de Dios Martines. Mora da taj smrad ima čudovišnu bešiku. Ili trpi ceo dan dok ne dođe u crkvu da tu sve izbaci. Kada je izašao, video je nekoliko novinara *Vesnika Severa* i *Tribine Santa Terese* kako pričaju sa znatiželjnicima. Prošetao se okolnim ulicama. Tamo nije mirisalo na požar iako je, s vremena na vreme, vazduh bio kao iz septičke jame. Ulice su bile slabo osvetljene. Nikada pre nisam bio ovde, rekao je sebi Huan de Dios Martines. Na kraju jedne ulice nazreo je senku velikog drveta. Bila je to imitacija trga i stablo je bilo jedini zajednički element tog suvoparnog polukruga i nekog javnog prostora. Na trgu su bile na brzinu i nevešto izgrađene klupe na kojima su susedi mogli da udahnu svež vazduh. Ovde je bilo indijansko naselje, prisetio se inspektor. To mu je rekao policajac koji je živio u četvrti. Svalio se na jednu klupu i osmotrio nadmenu senku stabla koje se preteće ocrtavalo na zvezdanom nebu. Gde su sada Indijanci? Pomislio je na upravnicu ludnice. Voleo bi da u tom trenutku priča sa njom, ali je znao da se ne bi usudio da je pozove.